

24 Grondwateronttrekkingen en grondwaterinfiltraties

24.1 Inleiding

Om verschillende redenen kan het noodzakelijk zijn om grondwater te onttrekken. Denk hierbij aan het drooghouden van bouwputten, het aanleggen van kabels, leidingen of riolering, het saneren van een grondwaterverontreiniging, industriële toepassing of beregening. Deze onttrekkingen van grondwater kunnen in sommige gevallen gepaard gaan met de infiltratie van water (bijvoorbeeld in een ondergrondse hemelwateropslag).

Het onttrekken dan wel infiltreren van (grond)water heeft effect op de grondwaterstand. Deze verandering van de grondwaterstand kan negatieve gevolgen voor de omgeving hebben. Dit is voor Rijnland aanleiding om regels te verbinden aan het onttrekken en infiltreren van (grond)water.

Toelichting vraag 1

Veranderingen van de freatische grondwaterstand in een waterkering kunnen een groot effect hebben op de stabiliteit van die waterkering. Freatisch grondwater is water in de verzadigde zone met een vrije grondwaterspiegel; het betreft het grondwater dat als eerste wordt aangetroffen bij graaf- en boorwerkzaamheden. Vanwege het grote belang van onze waterkeringen in relatie tot de veiligheidsniveaus in ons beheersgebied, zijn grondwateronttrekkingen en infiltraties die invloed hebben op de freatische grondwaterstand in de waterkeringen, altijd vergunningplichtig.

Voor de overige onttrekkingen en infiltraties hangt het af van het debiet en/of de duur of er reële risico's op schade in de omgeving te verwachten zijn. Boven bepaalde waarden geldt een vergunningplicht; door een inhoudelijke toets van de vergunningaanvraag en de bijbehorende stukken en het formuleren van vergunningvoorschriften, probeert Rijnland de risico's zo veel mogelijk te beperken. Daarnaast geldt voor grondwateronttrekkingen die onder de vergunningplicht vallen, dat eenieder die denkt schade van deze onttrekking te ondervinden, de mogelijkheid heeft om Gedeputeerde Staten te verzoeken hiernaar een onderzoek in te stellen. Deze mogelijkheid is niet aanwezig voor onttrekkingen die onder de zorgplicht of algemene regel vallen.

Toelichting vraag 2

Het doel van de grondwateronttrekking of infiltratie bepaalt in grote mate de effecten op het (grond)watersysteem. Het doel is daarom mede bepalend voor de geldende regels.

Bij brandblusvoorzieningen geldt, ongeacht locatie, duur en debiet van de onttrekking, een algemene zorgplicht met een erkende maatregel, zie paragraaf 23.3.

Toelichting vraag 3

Het beleid en de bijbehorende regels zijn gebiedsgericht. Dit betekent dat rekening wordt gehouden met de gevoeligheid van het gebied ten aanzien van veranderingen in het grondwater en het risico op schade als gevolg hiervan. Enkele criteria zijn: kwetsbaarheid van bebouwing voor grondwaterstandsveranderingen, grondwater afhankelijke natuur en strategische zoetwatervoorraden.

Door het instellen van milieubeschermingsgebieden voor grondwater zijn grondwateronttrekkingen voor drinkwaterbereiding beschermd (zie kaart 12). De milieubeschermingsgebieden voor grondwater zijn door de provincies in de Provinciale Milieuverordening (PMV) vastgelegd. Voor grondwateronttrekkingen in deze gebieden gelden, naast de PMV zelf, bijzondere regels die zijn opgenomen in hoofdstuk 5 van de Waterverordening Rijnland. De regels voor grondwateronttrekkingen in milieubeschermingsgebieden zijn strenger dan in de overige gebieden.

Kwetsbare gebieden voor onttrekkingen en infiltraties worden door Rijnland zelf aangegeven en weergegeven op kaart 6, vanuit het idee dat grondwateronttrekkingen op de ene plaats meer risico's met zich kunnen meebrengen dan op een andere plaats. Aspecten die hierbij een rol spelen, zijn bijvoorbeeld: de aanwezigheid van kwetsbare bebouwing, natuurwaarden of de diepte waarop de onttrekking/infiltratie plaatsvindt. In de kwetsbare gebieden worden hogere risico's als gevolg van een grondwateronttrekking of infiltratie verwacht en daarom gelden hier strengere regels dan in niet-kwetsbare gebieden.

De kwetsbare gebieden gelden voor onttrekkingen van en infiltraties in het freatisch grondwater en het eerste watervoerende pakket. Voor de dieper gelegen grondwateronttrekkingen geldt het hele beheersgebied van Rijnland als niet-kwetsbaar.

Toelichting vraag 4

Risico's van een onttrekking of infiltratie hangen samen met de duur van de onttrekking of infiltratie. Doorgaans reageert het grondwatersysteem relatief traag en zijn er bij kortdurende onttrekkingen of infiltraties minder risico's te verwachten dan bij langdurende. Het gaat hier niet alleen om verlaging van de grondwaterstand, maar ook om het optreden van zettingen, of om het ontstaan van funderingsschade als gevolg van droogvallende paalkoppen.

Voor een langdurende onttrekking of infiltratie geldt daarom een vergunningplicht. In de beleidsregel staat omschreven hoe Rijnland een vergunningaanvraag voor een langdurende onttrekking beoordeelt.

Toelichting vraag 5

Bij een relatief klein debiet zijn de risico's van de grondwateronttrekking of infiltratie gering. Daarom kan bij dit kleine debiet worden volstaan met een zorgplicht. In de erkende maatregel is aangegeven op welke wijze in ieder geval aan de zorgplicht wordt voldaan.

Toelichting vraag 6

In navolging van het bovenstaande geldt dat bij een groter debiet meer risico's te verwachten zijn. Voor de onttrekkingen of infiltraties met een groot debiet geldt een vergunningplicht. In de beleidsregel staat omschreven hoe Rijnland een vergunningaanvraag beoordeelt. Voor de overige onttrekkingen en infiltraties geldt een algemene regel.

Toelichting vraag 7 en 8

Wanneer een grondwateronttrekking plaatsvindt vanuit een strategische reserve, moet 100 procent van het aan de strategische reserve onttrokken zoete grondwater worden geretourneerd. Wanneer de grondwateronttrekking plaatsvindt vanuit een strategische reserve die niet in een milieubeschermingsgebied is gelegen, kan het college op aanvraag via maatwerk toestaan dat een kleiner percentage van het aan de strategische reserve onttrokken zoete grondwater wordt geretourneerd.

24.3 Erkende maatregel

Belangrijk: meldplicht

Grondwateronttrekkingen die onder de zorgplicht vallen, moeten worden gemeld bij Rijnland op grond van het Waterbesluit (artikel 6.11, lid 1).

De grondwateronttrekking moet uiterlijk zes weken voor aanvang van de uitvoering bij het bestuur worden gemeld. De melding kan schriftelijk worden gedaan, met behulp van het door het bestuur vastgestelde formulier, dan wel digitaal.

Bij de melding wordt de volgende informatie verschaft:

- Naam en adres van de aanvrager en de gemachtigde;
- Adres of locatie van de onttrekking (liefst in RD-coördinaten);
- de diepte van het onttrekkingsfilter ten opzichte van NAP.

Deze erkende maatregel is van toepassing op:

- a. het onttrekken, retourneren en/of infiltreren van (grond)water ten behoeve van het **drooghouden van een bouwput en kabel- of leidingsleuf, een grondwatersanering, en grondwateronttrekkingen voor overige doeleinden**, wanneer:
 - i. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een provinciaal milieubeschermingsgebied, waarbij:
 1. het debiet kleiner is dan 5 kubieke meter per uur EN 2.500 kubieke meter per maand EN 5.000 kubieke meter totaal, EN;
 2. de handeling korter duurt dan drie maanden (beperking tijdsduur geldt niet voor kabel- of leidingsleuven).
 - ii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een kwetsbaar gebied, waarbij:
 1. het debiet kleiner is dan 5 kubieke meter per uur EN 2.500 kubieke meter per maand EN 5.000 kubieke meter per jaar totaal, EN
 2. de handeling korter duurt dan drie maanden (beperking tijdsduur geldt niet voor kabel- of leidingsleuven).
 - iii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een overig gebied, waarbij:
 1. het debiet kleiner is dan 10 kubieke meter per uur EN 5.000 kubieke meter per maand EN 12.000 kubieke meter per jaar totaal, EN
 2. de handeling korter duurt dan zes maanden (beperking tijdsduur geldt niet voor kabel- of leidingsleuven).
- b. het onttrekken en/of infiltreren van (grond) ten behoeve van **beregening of veedrenking**, wanneer:
 - i. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een provinciaal milieubeschermingsgebied, waarbij:
 1. het debiet kleiner is dan 5 kubieke meter per uur EN 2.500 kubieke meter per maand EN 12.000 kubieke meter per jaar, EN;
 2. er minder dan vijf maanden per jaar (grond)water onttrokken/geïnfiltrreed wordt.
 - ii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een kwetsbaar gebied, waarbij:
 1. het debiet kleiner is dan 5 kubieke meter per uur EN 2.500 kubieke meter per maand EN 12.000 kubieke meter per jaar totaal EN;
 2. er minder dan vijf maanden per jaar (grond)water onttrokken/geïnfiltrreed wordt.
 - iii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een overig gebied, waarbij:
 1. het debiet kleiner is dan 10 kubieke meter per uur EN 5.000 kubieke meter per maand EN 12.000 kubieke meter per jaar totaal, EN;
 2. er minder dan vijf maanden per jaar (grond)water onttrokken/geïnfiltrreed wordt.
- c. het onttrekken, retourneren en/of infiltreren van (grond)water ten behoeve van **brandblusvoorzieningen**, ongeacht het debiet en tijdsduur.

Waarom regels?

Ondanks dat voor onttrekkingen en infiltraties van grondwater die onder de zorgplicht vallen, de debieten gering zijn, is aandacht voor een duurzaam en doelmatig gebruik van grondwater en het beperken van risico's voor de omgeving van belang.

Het onttrekken, retourneren en/of infiltreren van (grond)water kan risico's voor de omgeving met zich meebrengen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een maaiveldzetting, funderingsschade, schade aan landbouwgewassen en stedelijke groenvoorzieningen en verplaatsing van grondwaterverontreinigingen. Daarbij kan het zijn dat, afhankelijk van de lokale omstandigheden, een tijdelijke bemaling met een gering debiet toch een specifiek risico met zich meebrengt.

Wanneer goed?

Deze erkende maatregel is een nadere uitwerking van de zorgplicht, zoals die is omschreven in artikel 3.1 van de keur. Dit betekent dat deze erkende maatregel geen verplichtingen bevat. Bij het uitvoeren van de handeling mag dus worden afgeweken van dit document. Toch heeft het volgen van dit document een belangrijk voordeel. Wanneer de handeling namelijk wordt uitgevoerd zoals beschreven in dit document, wordt in ieder geval voldoende zorgvuldig gehandeld. Aan de in de keur opgenomen zorgplicht wordt dus per definitie voldaan wanneer deze erkende maatregel wordt gevolgd.

Werken volgens richtlijnen

Het onttrekken, retourneren en/of infiltreren van (grond)water is in ieder geval toegestaan wanneer wordt gewerkt volgens de Beoordelingsrichtlijn voor Tijdelijke grondwaterbemaling, BRL SIKB 12000 (zie www.sikb.nl).

24.4 Algemene regel

Artikel 1: Reikwijdte van deze algemene regel

Deze algemene regel is van toepassing op:

- a. het onttrekken, retourneren en/of infiltreren van (grond)water ten behoeve van het **drooghouden van een bouwput en kabel- of leidingsleuf en overige doeleinden**, wanneer:
 - i. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een provinciaal milieubeschermingsgebied, waarbij:
 1. het debiet tussen 5 en 10 kubieke meter per uur OF tussen 2.500 en 5.000 kubieke meter per maand OF tussen 5.000 en 20.000 kubieke meter totaal bedraagt, EN;
 2. de handeling korter duurt dan zes maanden (beperking tijdsduur geldt niet voor kabel- of leidingsleuven).
 - ii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een op kaart 6 weergegeven kwetsbaar gebied, waarbij:
 1. het debiet tussen 5 en 35 kubieke meter per uur OF tussen 2.500 en 10.000 kubieke meter per maand OF tussen 5.000 en 30.000 kubieke meter totaal bedraagt, EN;
 2. de handeling korter duurt dan zes maanden (beperking tijdsduur geldt niet voor kabel- of leidingsleuven).
 - iii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een overig gebied, waarbij:
 1. het debiet tussen 10 en 100 kubieke meter per uur OF tussen 5.000 en 40.000 kubieke meter per maand OF tussen 12.000 en 100.000 kubieke meter totaal bedraagt, EN
 2. de handeling korter duurt dan zes maanden (beperking tijdsduur geldt niet voor kabel- of leidingsleuven).
- b. het onttrekken, retourneren en/of infiltreren van (grond)water ten behoeve van het **saneren van een grondwaterverontreiniging**, wanneer:
 - i. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een provinciaal milieubeschermingsgebied, waarbij:
 1. het debiet tussen 5 en 10 kubieke meter per uur OF tussen 2.500 en 5.000 kubieke meter per maand OF tussen 5.000 en 20.000 kubieke meter totaal bedraagt, EN;
 2. de handeling korter duurt dan zes maanden.
 - ii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een op kaart 6 weergegeven kwetsbaar gebied, waarbij:
 1. het debiet tussen 5 en 15 kubieke meter per uur OF tussen 2.500 en 10.000 kubieke meter per maand OF tussen 5.000 en 200.000 kubieke meter totaal bedraagt, EN;
 2. de handeling korter duurt dan vier jaar.
 - iii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een overig gebied, waarbij:
 1. het debiet tussen 10 en 25 kubieke meter per uur OF tussen 5.000 en 15.000 kubieke meter per maand OF tussen 12.000 en 300.000 kubieke meter totaal bedraagt, EN;
 2. de handeling korter duurt dan vier jaar.

Artikel 2: Algemene voorschriften

Het onttrekken, retourneren en/of infiltreren van (grond)water is toegestaan wanneer:

- a. gewerkt wordt overeenkomstig de Beoordelingsrichtlijn SIKB 12000 Tijdelijke grondwaterbemaling of vergelijkbaar;
- b. de freatische grondwaterstand of de stijghoogte in het eerste watervoerende pakket niet meer dan 0,50 meter wordt verlaagd onder de ontgravingsdiepte of onder de benodigde stijghoogte (spanningsbemaling);

- c. een peilbuis of meetput wordt geplaatst om de maximale verlaging van de grondwaterstand en/of stijghoogte te bepalen;
- d. bij het aanleggen en beheren van de voorziening voor de onttrekking/infiltratie wordt voorkomen dat uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt;
- e. voorzieningen voor grondwateronttrekking en infiltratie na definitieve beëindiging van de onttrekking/infiltratie worden verwijderd en gedicht, zodat er geen uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt;
- f. bij een retourbemaling het grondwater in het watervoerende pakket terug wordt gebracht, waaruit het onttrokken grondwater afkomstig is;
- g. de nadelige gevolgen van de onttrekking/infiltratie worden voorkomen, dan wel worden beperkt als die niet te voorkomen zijn;
- h. het bestuur zo spoedig mogelijk wordt geïnformeerd over eventuele ontstane schade en over de reeds getroffen en nog te treffen maatregelen.

Artikel 3: Onttrekking binnen een milieubeschermingsgebied en/of uit de strategische zoetwatervoorraad

Wanneer de grondwateronttrekking plaatsvindt vanuit een strategische reserve moet 100 procent van het aan de strategische reserve onttrokken zoete grondwater worden geretourneerd.

Artikel 4: Mogelijkheid voor maatwerk

Het college kan bij maatwerkvoorschrift afwijken van de in artikel 3 voorgeschreven eis en kan, wanneer de grondwateronttrekking plaatsvindt vanuit een strategische reserve die niet in een milieubeschermingsgebied is gelegen, toestaan dat een kleiner percentage van het aan de strategische reserve onttrokken zoete grondwater wordt geretourneerd.

Artikel 5: Infiltratie

In geval van infiltratie van water (met als doel het later te onttrekken), stopt de infiltratie op eerste aanzegging van het bestuur indien dit nodig is in verband met grote schaarste, aanmerkelijke verslechtering van de kwaliteit van het grondwater of bij het in ongerede raken van een waterstaatswerk, dan wel indien deze omstandigheid dreigt te ontstaan.

Artikel 6: Meldplicht

- a. De grondwateronttrekking moet uiterlijk zes weken voor aanvang van de uitvoering bij het bestuur worden gemeld.
- b. De melding kan schriftelijk worden gedaan, met behulp van het door het bestuur vastgesteld formulier, dan wel digitaal.
- c. De onttrekking moet binnen een termijn van één jaar na de melding zijn aangevangen.
- d. De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd conform de bij Rijnland ingediende melding en het gestelde in het Waterbesluit (artikel 6.11).
- e. Uiterlijk vijf werkdagen voor aanvang van de onttrekking/infiltratie moet een startmelding worden gedaan.
- f. Uiterlijk vijf werkdagen na beëindiging van de onttrekking/infiltratie moet een afmelding worden gedaan.
- g. Bij de melding wordt de volgende informatie verschaft:
 1. Naam en adres van de aanvrager en gemachtigde;
 2. Adres of locatie van de onttrekking;
 3. een bemalingsadvies dat voldoet aan de indieningsvereisten van de Waterregeling (artikel 6.4, 6.27 en 6.28);
 4. een monitoringsplan waarin wordt aangegeven hoe, door middel van opname van grondwaterstanden, de daadwerkelijke effecten van de onttrekking, infiltratie of retournering in beeld worden gebracht. Afhankelijk van de te ver-

wachten effecten kan dit plan tevens onderdelen omvatten als:

5. nulmeting (grondwaterstanden, opname maaiveld en bebouwing (door middel van foto's), inmeten van hoogtebouten);
 6. meetplan grondwaterstanden (met actiewaarden);
 7. meetplan zakbakens (om maaiveldhoogten en -zakkingen te meten) en/of hoogtebouten (voor bebouwing);
 8. meetplan bodemvocht (met name voor monumentale natuur (meestal bomen) om te bepalen wanneer watergiften nodig zijn (watergiftenplan));
 9. meetplan waterkwaliteit (in geval van infiltratie).
- h. Indien er sprake is van specifieke kwetsbare objecten (civieltechnische werken zoals bebouwing, kunstwerken, waterkeringen en wegen, maar ook bijvoorbeeld een grondwaterverontreiniging) moet het monitoringsplan actiewaarden bevatten.
- i. De effecten van het onttrekken en retourneren van grondwater moeten conform het monitoringsplan uit het eerste lid in beeld worden gebracht.
- j. Het opstellen van een monitoringsplan is niet verplicht voor onttrekkingen voor beregening en veedrenking.

Artikel 7: Meet- en registratieplicht

Er moet een opgave bij Rijnland worden gedaan van de hoeveelheden onttrokken grondwater, geïnfilterd water en de kwaliteit van het geïnfilterde water zoals genoemd in artikel 6.11, vierde lid van het Waterbesluit, middels een daartoe door Rijnland beschikbaar gesteld opgaveformulier. Het online in te vullen formulier en het te downloaden formulier is te benaderen via de link:

www.rijnland.net/grondwaterjaaropgave.

Algemeen

Het doel van het grondwaterbeleid is zo effectief en efficiënt mogelijk met grondwater om te gaan en het voorkomen van negatieve effecten door grondwateronttrekkingen en infiltraties.

De pijlers zijn het borgen van duurzaam en doelmatig gebruik van grondwater, het in beeld (laten) brengen van effecten en het voorkomen van negatieve gevolgen. Daarbij zullen de onttrekking/infiltratie en de gevolgen daarvan worden beschouwd vanuit het integrale watersysteem, inclusief de beleidsdoelen zoals de KRW-doelstellingen, verdrogingbestrijding, beheer strategische zoetwaterreserves en het tegengaan van bodemdaling.

Het beleid is erop gericht dat negatieve effecten worden voorkomen. Door het onttrekken ontstaat er altijd invloed op de omgeving. Wat precies onder negatieve effecten wordt verstaan, is afhankelijk van de lokale situatie, de grondgebruikfunctie en de toepassing; het waterschap maakt hiervoor een afweging. Een effect van een ingreep hoeft niet altijd negatief te zijn: het zoeter worden van brak grondwater of oppervlaktewater door een grondwateronttrekking, kan positieve effecten hebben op bijvoorbeeld natuurontwikkeling of de landbouw. Een voorbeeld van het voorkomen van effecten is het verminderen van de hoeveelheid onttrokken grondwater door toepassing van damwanden.

Door mitigerende maatregelen te nemen in uitzonderingsgevallen, waarbij het voorkomen van effecten aantoonbaar niet haalbaar of betaalbaar is, gaat het waterschap na of en hoe het compenseren van de negatieve effecten wordt toegestaan. Een voorbeeld van een mitigerende maatregel is het retourneren van grondwater.

Compenserende maatregelen moeten worden getroffen voor negatieve effecten die niet voorkomen kunnen worden en waarvoor geen redelijke mitigerende maatregelen kunnen worden ingezet. Een voorbeeld van een compenserende maatregel is de herplant van door droogte afgestorven bomen.

Toelichting artikel 1: Reikwijdte van deze algemene regel

Deze algemene regel is van toepassing op alle in dit artikel genoemde gevallen. Aan deze handelingen zijn op grond van artikel 3.2, lid 1 en lid 2, sub n van de keur voorwaarden verbonden. In deze algemene regel zijn deze voorwaarden opgenomen.

Toelichting artikel 2: Algemene voorschriften

Om voor de adviseurs, opdrachtgever en uitvoerder uniformiteit in het toetsingskader aan te brengen, sluit Rijnland aan bij de Beoordelingsrichtlijn SIKB 12000 Tijdelijke grondwaterbemaling en Besluitvorming uitvoeringsmethode Tijdelijke grondwaterbema-lingen (BUM TM).

Overeenkomstig lid 8 van artikel 2 van deze algemene regel worden vooraf de gevolgen van de onttrekking/infiltratie in beeld gebracht. Afhankelijk van de omgeving en de aard en omvang van de onttrekking gaat het daarbij om effecten op:

- de grondwaterstanden en -stijghoogten;
- de kwaliteit van het grondwater- en oppervlaktewatersysteem (verandering kwel en infiltratiesituatie);
- de ligging van het zoet-zoutgrensvlak;
- archeologisch erfgoed;
- natuur, landbouw en openbaar groen die buiten het eigen terrein optreden;
- de zetting van het maaiveld;
- waterkeringen;
- funderingen en gebouwen (door bijvoorbeeld droogvallen van houten palen, optreden van verschilzettingen);
- overige infrastructuur;
- andere grondwateronttrekkingen in de omgeving;
- verplaatsing van grondwaterverontreinigingen;
- in geval van infiltratie van water kunnen de gevolgen voor de grondwaterkwaliteit een rol spelen.

De effecten van de onttrekking of infiltratie worden beschouwd tot aan de 5,00 centimeter verlagings-/verhogingslijn van de freatische grondwaterstand of, in geval van een spanningsbemaling, van de stijghoogte in het watervoerende pakket. Tevens worden de effecten van de onttrekking of infiltratie in samenhang met reeds aanwezige onttrekkin-gen en infiltraties beschouwd.

Toelichting artikel 3: Onttrekking binnen een milieubeschermingsgebied en/of uit de strategische zoetwatervoorraad

De provincie heeft grondwaterbeleid opgesteld dat is gericht op het behouden van de strategische zoetgrondwatervoorraad. Het beleid is gericht op het tegengaan van verzilting door menselijke ingrepen in het bodem- en grondwatersysteem. Er geldt daarom een compensatie-eis. Dat betreft de verplichting dat bij het onttrekken van strategisch zoet grondwater de hoeveelheid zoet grondwater 100 procent aangevuld of geretour-neerd dient te worden. De milieubeschermingsgebieden worden door de provincie vast-gesteld. Kaarten met de ligging van de milieubeschermingsgebieden zijn op internet te vinden (<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=BGWM> en <https://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/pmv/>).

Toelichting artikel 6: Meldplicht

In artikel 6.4 van de Waterregeling is, als indieningsvereiste voor meldingen voor grondwateronttrekkingen respectievelijk infiltraties, onder meer bepaald dat een beschrijving moet worden gegeven van de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om de negatieve gevolgen van de onttrekking of infiltratie te voorkomen of te beperken. Bij die maatregelen kan worden gedacht aan:

- het beperken van de onttrekking door civieltechnische of geohydrologische maatregelen (werken binnen damwand, werken in den natte, onderwaterbeton, bodem injecteren, etc.);
- het retourneren van grondwater om (de gevolgen van) grondwaterpeilverlaging te beperken;
- een geoptimaliseerd onttrekkingsregime om effecten te minimaliseren (bijvoorbeeld het laten opkomen van het grondwaterpeil tijdens onderbrekingen in het werk);
- funderingsvervangende of -ondersteunende constructies;
- overige maatregelen zoals beregening natuur, isolatie bodemverontreiniging door schermen, etc.;
- schaderegeling: dit kan in een zeldzaam geval een mogelijkheid zijn, in principe is het voorkomen van schade echter het uitgangspunt;
- infiltratie van hemelwater, met het doel dit water vervolgens weer te onttrekken.

Voor de onderbouwing van de melding van een grondwateronttrekking wordt een rapportage opgesteld conform de 'Beoordelingsrichtlijn Tijdelijke bemalingen BRL SIKB 12010 en BRL SIKB 12020' of gelijkwaardig.

24.5 Beleidsregel

Artikel 1: Reikwijdte van deze beleidsregel

Deze beleidsregel is van toepassing op:

- a. alle grondwateronttrekkingen en -infiltraties (ongeacht het doel), waarbij een effect op de freatische grondwaterstand in de kern- en beschermingszones van waterkeringen te verwachten is;
- b. het onttrekken, retourneren en/of infiltreren van (grond)water ten behoeve van het **drooghouden van een bouwput en kabel- of leidingsleuf en onttrekking voor overige doeleinden**, wanneer:
 - i. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een provinciaal milieubeschermingsgebied, waarbij:
 1. het debiet groter is dan 10 kubieke meter per uur OF 5.000 kubieke meter per maand OF 20.000 kubieke meter totaal, OF
 2. de handeling langer duurt dan zes maanden (beperking tijdsduur geldt niet voor kabel- of leidingsleuven);
 - ii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een op kaart 6 weergegeven kwetsbaar gebied, waarbij:
 1. het debiet groter is dan 35 kubieke meter per uur OF 10.000 kubieke meter per maand OF 30.000 kubieke meter totaal, OF
 2. de handeling langer duurt dan zes maanden (beperking tijdsduur geldt niet voor kabel- of leidingsleuven);
 - iii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een overig gebied, waarbij:
 1. het debiet groter is dan 100 kubieke meter per uur OF 40.000 kubieke meter per maand OF 100.000 kubieke meter totaal, OF
 2. de handeling langer duurt dan zes maanden (beperking tijdsduur geldt niet voor kabel- of leidingsleuven);
- c. het onttrekken en/of infiltreren van (grond)water ten behoeve van **berekening of veedrenking**, wanneer:
 - i. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een provinciaal milieubeschermingsgebied, waarbij:
 1. het debiet groter is dan 5 kubieke meter per uur OF 2.500 kubieke meter per maand OF 12.000 kubieke meter totaal, OF
 2. er meer dan vijf maanden per jaar water onttrokken wordt;
 - ii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een op kaart 6 weergegeven kwetsbaar gebied, waarbij:
 1. het debiet groter is dan 5 kubieke meter per uur OF 2.500 kubieke meter per maand OF 12.000 kubieke meter totaal, OF
 2. er meer dan vijf maanden per jaar water onttrokken wordt;
 - iii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een overig gebied, waarbij:
 1. het debiet groter is dan 10 kubieke meter per uur OF 5.000 kubieke meter per maand OF 12.000 kubieke meter totaal, OF
 2. er meer dan vijf maanden per jaar water onttrokken wordt;
- d. het onttrekken, retourneren en/of infiltreren van (grond)water ten behoeve van het **saneren van een grondwaterverontreiniging**, wanneer:
 - i. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een provinciaal milieubeschermingsgebied, waarbij:
 1. het debiet groter is dan 10 kubieke meter per uur OF 5.000 kubieke meter per maand OF 20.000 kubieke meter totaal, OF
 2. de handeling langer duurt dan zes maanden;
 - ii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een op kaart 6 weergegeven kwetsbaar gebied, waarbij:
 1. het debiet groter is dan 15 kubieke meter per uur OF 10.000 kubieke meter per maand OF 200.000 kubieke meter totaal, OF
 2. de handeling langer duurt dan vier jaar;

- iii. de onttrekking/infiltratie plaatsvindt in een overig gebied, waarbij:
 1. het debiet groter is dan 25 kubieke meter per uur OF 15.000 kubieke meter per maand OF 300.000 kubieke meter totaal, OF
 2. de handeling langer duurt dan vier jaar.

Artikel 2: Toetsing grondwateronttrekking/infiltratie

Een grondwateronttrekking/infiltratie is toegestaan wanneer:

- a. zo veel als doelmatig mogelijk maatregelen worden toegepast om onttrekking van grondwater te minimaliseren;
- b. de onttrekking niet leidt tot uitputting van de beschikbare zoetgrondwatervoorraad;
- c. eventueel te verwachten negatieve effecten in de bodem of het grondwater worden voorkomen en dat, indien dit redelijkerwijs niet mogelijk is, er mitigerende maatregelen worden genomen en indien ook dat redelijkerwijs niet mogelijk is, er compenserende maatregelen worden genomen;
- d. er geen sprake is van het permanent onttrekken van grondwater voor het drooghouden van civieltechnische en bouwkundige werken;
- e. bij onttrekking van grondwater voor laagwaardige toepassingen zoals koel- of proceswater, alternatieven duidelijk minder kosteneffectief of duurzaam zijn.
- f. het, voor zover er sprake is van een waterkering, niet leidt tot vermindering van het waterkerend vermogen van de waterkering, bijv. in het geval van verticale drainage, en bij een ophoging de afwatering van de waterkering niet wordt gehinderd, zodat geen verweking van de waterkering kan optreden.

Artikel 3: Strategische zoetgrondwatervoorraad

In beginsel moet het aan de strategische reserve onttrokken zoete grondwater volledig worden geretourneerd. Slechts indien dit redelijkerwijs niet mogelijk is, kan hiervan worden afgeweken.

Artikel 4: In beeld brengen effecten grondwateronttrekking en infiltratie

- a. De effecten van de onttrekking of infiltratie worden beschouwd tot aan de 5,00 centimeter verlagings-/verhogingslijn van de freatische grondwaterstand of, in geval van een spanningsbemaling, van de stijghoogte in het watervoerende pakket.
- b. De effecten van de onttrekking of infiltratie worden in samenhang met reeds aanwezige onttrekkingen en infiltraties beschouwd.

Artikel 5: Stopzetten of verminderen grondwateronttrekkingen

Bij langdurige onttrekkingen worden de gevolgen van het stopzetten of verminderen van de onttrekking of infiltratie beschouwd.

Artikel 6: Berekening

Het onttrekken van grondwater voor berekening gebeurt op basis van de voorkeursvolgorde: bij voorkeur oppervlaktewater, als dat redelijkerwijs niet mogelijk is: het eerste watervoerende pakket, en alleen in uiterste gevallen: het tweede watervoerende pakket.

Artikel 7: Eisen in de vergunning

In de vergunning worden, indien van toepassing, in ieder geval eisen opgenomen met betrekking tot:

- a. de grondwaterstanden en -stijghoogten;
- b. de kwaliteit van het oppervlaktewatersysteem (verandering kwel /infiltratiesituatie);
- c. de ligging van het zoet-zoutgrensvlak;
- d. archeologisch erfgoed;
- e. natuur, landbouw en openbaar groen die buiten het eigen terrein optreden;
- f. de zetting van het maaiveld;
- g. waterkeringen;
- h. funderingen en gebouwen (door bijvoorbeeld droogvallen van houten palen, optreden van verschilzettingen);

- i. overige infrastructuur;
- j. andere grondwateronttrekkingen in de omgeving;
- k. verplaatsing van grondwaterverontreinigingen;
- l. het moment waarop de start van de werkzaamheden moet worden gemeld, alsmede het moment waarop de beëindiging van de werkzaamheden moet worden gemeld.

Algemeen

Het doel van het grondwaterbeleid is om zo effectief en efficiënt mogelijk met grondwater om te gaan en negatieve effecten door grondwateronttrekkingen en infiltraties te voorkomen. De pijlers zijn het borgen van duurzaam en doelmatig gebruik van grondwater, het in beeld (laten) brengen van effecten en het voorkomen van negatieve gevolgen. Daarbij zullen de onttrekking/infiltratie en de gevolgen daarvan worden beschouwd vanuit het integrale watersysteem, inclusief de beleidsdoelen zoals de KRW-doelstellingen, verdrogingbestrijding, beheer strategische zoetwaterreserves en het tegengaan van bodemdaling.

Het beleid is erop gericht dat negatieve effecten worden voorkomen. Onttrekken heeft altijd invloed op de omgeving. Wat precies onder negatieve effecten wordt verstaan is afhankelijk van de lokale situatie, de grondgebruiksfunctie en de toepassing; Rijnland maakt hiervoor een afweging. Een effect van een ingreep hoeft niet altijd negatief te zijn: het zoeter worden van brak grondwater of oppervlaktewater door een grondwateronttrekking kan positieve effecten hebben op bijvoorbeeld natuurontwikkeling of de landbouw. Een voorbeeld van het voorkomen van effecten is het verminderen van de hoeveelheid onttrokken grondwater door toepassing van damwanden.

Door mitigerende maatregelen te nemen in uitzonderingsgevallen, waarbij het voorkomen van effecten aantoonbaar niet haalbaar of betaalbaar is, gaat Rijnland na of en hoe het mitigeren van de negatieve effecten wordt toegestaan. Een voorbeeld van een mitigerende maatregel is het retourneren van grondwater.

Compenserende maatregelen moeten worden getroffen voor negatieve effecten die niet voorkomen kunnen worden en waarvoor geen redelijke mitigerende maatregelen kunnen worden ingezet. Een voorbeeld van een compenserende maatregel is de herplant van door droogte afgestorven bomen.

Om voor de adviseurs, opdrachtgever en uitvoerder uniformiteit in het toetsingskader aan te brengen, sluit Rijnland aan bij de Beoordelingsrichtlijn SIKB 12000 Tijdelijke grondwaterbemaling, Besluitvorming uitvoeringsmethode Tijdelijke grondwaterbemalingen (BUM TM).

Toelichting artikel 1: Reikwijdte van deze beleidsregel

Deze beleidsregel is van toepassing op alle in dit artikel genoemde gevallen. Deze handelingen zijn op grond van artikel 3.3, lid 1, sub q van de keur zonder vergunning verboden. In deze beleidsregel is aangegeven hoe Rijnland de aanvraag om een vergunning zal toetsen en welke eisen in de vergunning worden opgenomen.

Toelichting artikel 2: Toetsing grondwateronttrekking/infiltratie

Om negatieve effecten van grondwateronttrekkingen en infiltraties op het bodem- en grondwatersysteem, op grondgebruikfuncties of op andere onttrekkingen en ingrepen in de ondergrond te voorkomen, worden er voorwaarden gesteld aan grondwateronttrekkingen die vergunningplichtig zijn in het kader van de keur.

Grondwater is een belangrijke natuurlijke bron en een randvoorwaarde voor natuur en functies. Met name de zoetgrondwaterlichamen hebben een strategisch belang. Het gebruik van grondwater moet daarom duurzaam en doelmatig zijn. De noodzaak en doelmatigheid van de grondwateronttrekking, ten opzichte van alternatieven, moeten duidelijk in beeld worden gebracht. In het beleid is een differentiatie aangebracht tussen onttrekkingen in strategische zoetwaterreserves (zie artikel 3) en daarbuiten. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen tijdelijke en permanente onttrekkingen, waarbij vooral bij de laatste categorie wordt afgewogen of er sprake is van doelmatig, duurzaam en hoogwaardig gebruik.

Primair wordt getoetst aan het voorkomen van wateroverlast en waterschaarste. Als hier niet aan voldaan kan worden, moet de vergunning geweigerd worden. De toetsing moet in samenhang worden beschouwd met de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit en met de maatschappelijke functievervulling door het watersysteem. Deze laatste aspecten zijn in dit document beschreven en moeten in onderlinge samenhang worden afgewogen. Het is mogelijk dat een maatregel die goed is voor het ene aspect, tegelijkertijd slecht is voor een ander aspect.

Bovendien moeten de aspecten ten aanzien van de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit en de maatschappelijke functievervulling door het watersysteem worden afgewogen tegen factoren zoals kosten, sociaaleconomische gevolgen, milieubelasting, volksgezondheid en natuur.

Als het belang van de onttrekking of infiltratie kleiner is dan alle andere genoemde belangen, wordt de vergunning geweigerd.

De onttrekking en/of infiltratie van (grond)water zal ook getoetst worden aan de doelstellingen van de KRW (grondwaterrichtlijn). Basisprincipe van de KRW is het 'geen achteruitgang'-principe.

Onttrekkingen of infiltraties mogen niet leiden tot achteruitgang van de grondwater- en bodemkwaliteit of de ecologische omstandigheden in het bodemmilieu. De omvang, het verspreidingsrisico of de humane risico's van verontreinigingen mogen niet ontoelaatbaar toenemen door onttrekking of infiltratie. Infiltratie van hemelwater met als doel de onttrekking ervan, mag alleen indien de grondwaterkwaliteit niet negatief wordt beïnvloed.

In de grondwaterrichtlijn van de KRW zijn doelstellingen opgenomen ten aanzien van de grondwaterkwantiteit. Dit betreft met name de bestrijding van droogte in Natura2000-gebieden. Deze doelstellingen zullen als kader fungeren bij de vergunningverlening van onttrekkingen. Dit betreft zowel onttrekkingen in de betreffende gebieden zelf, als onttrekkingen daarbuiten maar met effecten op deze gebieden.

Wanneer er bij het ophogen/aanvullen gebruik wordt gemaakt van verticale drainage, kan dit leiden tot verweking van de waterkering. Dit kan de waterkerendheid van de waterkering aantasten.

Toelichting artikel 3: Strategische zoetgrondwatervoorraad

De provincie heeft een grondwaterbeleid opgesteld dat is gericht op het behouden van de strategische zoetgrondwatervoorraad. Het beleid is gericht op het tegengaan van verzilting door menselijke ingrepen in het bodem- en grondwatersysteem. Er geldt daarom een compensatie-eis. Dat betreft de verplichting dat bij het onttrekken van strategisch zoet grondwater de hoeveelheid zoet grondwater 100 procent aangevuld of geretourneerd dient te worden. De milieubeschermingsgebieden worden door de provincie vastgesteld. Kaarten met de ligging van de milieubeschermingsgebieden zijn op internet te vinden (<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=BGWM> en <https://maps.noord-holland.nl/extern/qisviewers/pmv/>).

Toelichting artikel 4: In beeld brengen effecten grondwateronttrekking en infiltratie

Door het onttrekken en infiltreren van grondwater wijzigt de natuurlijke grondwaterstand en/of stijghoogte in het watervoerende pakket en de grondwaterstroming zowel horizontaal als verticaal. Door het onttrekken ontstaat een gebied waarbinnen de onttrekkingen invloed hebben op de grondwaterstand en/of stijghoogte. Uitgegaan wordt van een gebied dat wordt begrensd door de 5,00 centimeter verlagingslijn (of in geval van infiltratie of een retourbemaling een verhoging van 5,00 centimeter). In uitzonderingsgevallen kan hiervoor een andere waarde worden gehanteerd.

In artikel 6.19 van de Waterregeling is onder andere bepaald dat de aanvrager van een vergunning moet beschrijven wat de aard en de omvang zijn van de gevolgen van de handeling (hier: grondwateronttrekking en/of infiltratie), voor zover die gevolgen relevant zijn voor de beoordeling van de aanvraag.

Verder moet inzicht worden gegeven in de samenstelling van het te onttrekken of te infiltreren grondwater. Het is van belang om de samenstelling hiervan te kennen in verband met de lozing op het oppervlaktewater of riolering en omdat het te infiltreren water de kwaliteit van het grondwater niet mag verslechteren. Bij het onderzoek naar de kwaliteit van water kan het onder meer gaan om het gehalte aan chloride, sulfaat, ijzer, zwevende stof, CZV, BZV.

Beschrijving maatregelen

Bij maatregelen om de negatieve gevolgen van de onttrekking of infiltratie te voorkomen of te beperken kan worden gedacht aan:

- het beperken van een onttrekking door civieltechnische of geohydrologische maatregelen (werken binnen damwand, werken in den natte, onderwaterbeton, bodem injecteren, etc.);
- het retourneren van grondwater om (gevolgen van) grondwaterpeilverlaging te beperken;
- een geoptimaliseerd onttrekkingsregime om effecten te minimaliseren (bijvoorbeeld het laten opkomen van het grondwaterpeil tijdens onderbrekingen in het werk);
- funderingsvervangende of -ondersteunende constructies;
- overige maatregelen zoals beregening natuur, isolatie bodemverontreiniging door schermen, etc.;
- schaderegeling: dit kan in een zeldzaam geval een mogelijkheid zijn, in principe is het voorkomen van schade echter het uitgangspunt;
- infiltratie van hemelwater met het doel dit water vervolgens weer te onttrekken.

Monitoringsplan

Zeker indien er sprake is van kwetsbare objecten (civieltechnische werken zoals bebouwing, kunstwerken, waterkeringen en wegen) kan een meetplan met actiewaarden worden vereist. Dit plan kan onderdelen omvatten als:

- nulmeting (grondwaterstanden, opname maaiveld en bebouwing (door middel van fotografische vooropnamen), inmeten van hoogtebouten);
- meetplan grondwaterstanden (met actiewaarden);
- meetplan zakbakens (om maaiveldhoogten en -zakkingen te meten) en/of hoogtebouten (voor bebouwing);
- meetplan bodemvocht (met name voor monumentale natuur (meestal bomen) om te bepalen wanneer watergiften nodig zijn (watergiftenplan));
- meetplan waterkwaliteit.

De eisen voor een monitoringsplan worden door middel van voorschriften in de vergunning opgenomen.

Voor de onderbouwing van een vergunningaanvraag, bemalingsplan en monitoringsplan voor tijdelijke bemalingen wordt een rapportage opgesteld conform de 'Beoordelingsrichtlijn Tijdelijke bemalingen BRL SIKB 12010 en BRL SIKB 12020' of gelijkwaardig.

Toelichting artikel 5: Stopzetten of verminderen grondwateronttrekkingen

Het stopzetten of verminderen van grote grondwateronttrekkingen kan (grote) gevolgen hebben voor de grondwaterstanden en het grondwaterstromingspatroon in de omgeving. Hierdoor kunnen negatieve effecten optreden als grondwateroverlast, zakkingsen of rijzingsen van het maaiveld, zettingsschade, afname van de stabiliteit van waterkeringen en veranderingen in de oppervlaktewaterkwaliteit.

Met name als de onttrekking al lange tijd aanwezig is, kunnen derden zich hebben aangepast aan de gewijzigde grondwatersituatie, waardoor vermindering of stopzetting van de onttrekking ongewenste effecten kan hebben.

Toelichting artikel 6: Berekening

Bij berekening wordt bij voorkeur gebruikgemaakt van oppervlaktewater. Als er niet voldoende oppervlaktewater, zowel kwantitatief als kwalitatief, aanwezig is of als ten gevolge van langdurige droogte het onttrekken van oppervlaktewater niet is toegestaan, kan onttrekking van grondwater worden toegestaan. Er wordt gestreefd naar beperking van de hoeveelheid te onttrekken grondwater op basis van een voorkeursvolgorde. Dit betekent dat er zo veel mogelijk alternatieven voor grondwater worden ingezet als er beschikbaar zijn. Voor berekening of bevoeiing geldt de voorkeursvolgorde: oppervlaktewater, eerste watervoerende pakket, en (alleen in uiterste gevallen) tweede watervoerende pakket. Bij glastuinbouw heeft – naast gebruik van oppervlaktewater – gebruik van opgeslagen hemelwater de voorkeur boven grondwater. Het infiltreren van hemelwater mag de grondwaterkwaliteit niet negatief beïnvloeden.

Toelichting artikel 7: Eisen in de vergunning

In de vergunning zullen eisen worden opgenomen over het moment waarop de start van de werkzaamheden moet worden gemeld, alsmede het moment waarop de beëindiging van de werkzaamheden moet worden gemeld.

In beginsel moet uiterlijk vijf werkdagen voor aanvang van de onttrekking/infiltratie een startmelding worden gedaan en moet er uiterlijk vijf dagen na beëindiging van de onttrekking/infiltratie een afmelding worden gedaan. In beginsel zal dan ook een opgave moeten worden gedaan bij Rijnland van de hoeveelheden onttrokken grondwater, geïnfiltreerd water en de kwaliteit van het geïnfiltreerde water zoals genoemd in artikel 6.11, vierde lid van het Waterbesluit, middels een daartoe door Rijnland beschikbaar gesteld opgaveformulier. Het online in te vullen formulier en het te downloaden formulier is te benaderen via de link: www.rijnland.net/grondwaterjaaropgave.